

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

AYAKKABI SEKTÖRÜ

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı

AYAKKABI

SITC No : 851
Armonize No: 64

ÜRETİM

1950 yılından itibaren küçük sanayi görünümünü kazanmaya başlayan ayakkabı sanayi, son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özellikle 1980'li yıllarda sektörde oldukça ciddi sayılabilecek makine parkı yatırımları yapılmış ve böylelikle sektörün %30-35'i sanayileşmesini tamamlamıştır. Sektörde üretimin %65-70'i ise yarı makineleşmiş işletmeler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2014 yılına ilişkin yayınladığı verilere göre, deri ve deri mamulleri sektöründe 64,553 kişi istihdam edilmekte olup, 6.767 işletme bu sektörde işte çalışmaktadır. Sektördeki işletmelerin çoğunluğu İstanbul, İzmir ve Gaziantep'te yoğunlaşmıştır. Üretici işletmelerin yaklaşık %53'ü İstanbul'da faaliyet göstermektedir. İzmir, Konya, Bursa, Ankara, Manisa, Denizli, Adana, Malatya, Çorum (İskilip) ayakkabı üretiminin yapıldığı diğer önemli şehirlerdir.

Sektörde son yıllarda askeri ayakkabılar, botlar ve iş ayakkabıları üretiminde hızlı bir gelişme göze çarpmaktadır. Uluslararası standartlara uygun üretimin gerçekleştirildiği sektörde CE işaretli ayakkabılar ülkemizde satışa sunulmakta ve AB ülkelerine ihraç edilmektedir.

Ayakkabı makineleri ve ayakkabı yan sanayi üretimi kapasite ve teknoloji olarak gelişmiş olup üretim, çeşitlilik açısından zengindir. Taban, ökçe, kalıp, vardola ihraç edilmektedir. Ayakkabı yan sanayi başta İstanbul olmak üzere, İzmir ve Ege Bölgesi, Konya ve Gaziantep'te yoğunlaşmıştır.

Ülkemizde ayakkabı üretiminde geleneksel ve enjeksiyon yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılmakta olup, daha çok geleneksel yöntem tercih edilmektedir. Bu yöntemde saya ve taban ayrı aşamalarda üretilerek birbirlerine yapıştırma veya yapıştırma/dikme veya enjeksiyon yöntemlerinden biriyle monte edilmektedir.

İhracata dönük çalışan üreticiler, alıcılar tarafından talep edilen standarda uygun üretim yapmaktadırlar. Türk ayakkabı sanayi ve ayakkabı yan sanayi çevre konularında duyarlıdır.

Son yıllarda tasarıma yönelen Türk ayakkabı sektöründe modaya uygun koleksiyonlar hazırlanmaktadır. Ayakkabı sektöründe eğitim faaliyetlerine de önem verilmektedir. Sektördeki dernek ve kuruluşlar bir araya gelerek Türkiye Ayakkabı Sanayi Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TASEV)'ni kurmuşlardır. Sektörün tasarım konusundaki nitelikli eleman açığını karşılamak için Mimar Sinan Üniversitesi bünyesinde iki yıllık "Ayakkabı Tasarım Bölümü" açılmıştır. Yine tasarım konusunda genç yetenekleri ortaya çıkarmak için her yıl çeşitli tasarım yarışmaları düzenlenmektedir.

İhracat

Ayakkabı sanayinde sahip olunan avantajlara rağmen, küçük atölye tipi üretim biçiminin hakim olması, kalifiye olmayan işgücü, ayakkabı yan sanayi girdilerinde standart ve kalite eksikliği ve ithalat rekabeti gibi yapısal sorunlar nedeniyle ihracat potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir. 1990'lı yılların başında ihracat, özellikle Rusya pazarı olmak üzere canlanmış ve 1997 yılında 200 milyon doları aşmıştır. Ancak, daha sonraki yıllarda Rusya'da yaşanan büyük kriz Türk ayakkabı sanayini de büyük ölçüde etkilemiş, ihracatta düşüş başlamıştır.

Sektör 2002 yılından itibaren yeniden toparlanma sürecine girmiş olup; 2010 yılında 395,6 milyon dolar olan ihracat, 2015 yılında 670,4 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Dünya ayakkabı ihracatı içinde ise Türkiye'nin payı %0,49 olması, yurt içi piyasa odaklı üretim yapıldığını göstermektedir.

Türkiye'nin Ayakkabı İhracatı (ABD\$)

Yıl	Değer
2010	395.624.111
2011	441.246.902
2012	545.923.172
2013	723.219.481
2014	719.258.058
2015	670.445.226

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı sektörü ihracatının ürün gruplarına göre dağılımına baktığımızda ise ihracatımızın değer bazında yaklaşık %42,05'ini yüzü deriden mamul ayakkabıların oluşturduğu görülmektedir. 2015 yılında 281,95 milyon dolarlık yüzü deriden mamul ayakkabı ihracatı gerçekleşmiştir. İkinci önemli ürün grubunu ise dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden diğer ayakkabılar oluşturmakta olup, 2015 yılı ihracatı 160,44 milyon dolar seviyesindedir.

Ürün Gruplarına Göre Ayakkabı İhracatı(ABD \$)

GTİP	Ürün Adı	2013	2014	2015
6401	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	13.351.346	12.158.140	12.487.923
6402	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	138.031.172	161.884.454	160.440.692
6403	Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	308.345.227	339.927.102	281.954.888
6404	Ayakkabı; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Tabanı Kauçuk, Plastik Vb	101.352.220	102.225.042	116.593.556
6405	Ayakkabı; Diğer	45.879.975	51.211.864	55.371.171
6406	Ayakkabı Aksamı, İç Taban, Topuk Rampası, Getr, Tozluk, Dolak Vb	116.259.541	51.851.456	43.596.996
Toplam		723.219.481	719.258.058	670.445.226

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı İhraç Edilen Başlıca Pazarlar (ABD \$)

Ülkeler	2014	2015	Değişim (%)
IRAK	109.340.059	116.487.133	6,5
RUSYA FEDERASYONU	111.197.573	69.683.397	-37,3
ALMANYA	39.819.802	36.229.332	-9,0
SUUDİ ARABİSTAN	38.152.500	33.300.236	-12,7
İNGİLTERE	32.257.027	22.153.265	-31,3
B.A.E	8.098.971	20.446.487	152,5
CEZAYİR	17.803.326	18.246.086	2,5
İTALYA	16.714.461	17.626.226	5,5
HOLLANDA	7.469.693	16.806.636	125,0
LİBYA	14.399.123	16.758.003	16,4
ROMANYA	12.555.493	15.201.190	21,1
FRANSA	13.840.480	14.445.072	4,4
UKRAYNA	29.355.057	13.170.014	-55,1
İSRAİL	11.516.254	12.989.424	12,8
BULGARİSTAN	13.554.863	12.016.259	-11,4
İRAN	6.335.937	11.680.146	84,3
TÜRKMENİSTAN	11.305.606	10.416.559	-7,9
AZERBAYCAN	14.015.944	10.311.536	-26,4
YUNANİSTAN	10.400.146	9.311.219	-10,5
K.K.T.C.	8.595.867	8.683.146	1,0
LİSTE TOPLAMI (İLK 20 ÜLKE)	526.728.182	485.961.366	-7,7
DİĞER	192.529.876	184.582.032	-4,1
GENEL TOPLAM	719.258.058	670.543.398	-6,8

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

2015 yılında ayakkabı ihraç ettiğimiz başlıca ülkeler arasında Irak, Rusya Federasyonu, Almanya, Suudi Arabistan ve İngiltere yer almaktadır. 2015 yılında söz konusu beş ülkeye 277,85 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

B.A.E, Cezayir, İtalya, Hollanda ve Libya diğer önemli ihraç pazarlarımızdır. Ülke bazında ihraç pazarlarımızda çeşitlenme olmasına rağmen ayakkabı ihracatımızın daha çok komşu ve çevre ülkelere yapıldığı görülmektedir.

Ülkemiz ayakkabı sektörü ihracat açısından henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır. Özellikle İspanya, Portekiz gibi Avrupalı üreticilerle rekabet edebilecek büyük bir arz potansiyeli vardır. Ancak bu potansiyel dünyada bilinmemektedir. Özellikle İspanya, Portekiz ve İtalya gibi Avrupalı ayakkabı üreticisi ülkelerle rekabet etmemiz için sektörün, firmaların ürünlerimizin tanıtımının yapılması gerekmektedir. Türk ayakkabı firmaları yeni pazar arayışlarını sürdürmekte, var oldukları pazarlarda pazar paylarını artırmaya çalışmaktadırlar; özellikle Batı Avrupa ülkelerine ihracat imkânlarını araştırmaktadırlar. Bu kapsamda sektör firmaları yurtdışındaki önemli uluslararası fuar ve sergilere katılmaktadır. GSD Shoe Fair-Düsseldorf, Micam Shoevent-Milano, Motexha Spring Fair-Dubai, Lineapella-İtalya ve Mosshoes-Moskova katılım sağlanan fuarların başında gelmektedir.

İthalat

Türkiye'nin ayakkabı ithalatı 1994 yılında 28,1 milyon dolar iken, 1997 yılında AB ile Gümrük Birliği'nden hemen sonra 135,2 milyon dolar ile rekor düzeyde artmıştır. 2002 yılında bir önceki yıla göre hem AB ülkelerinden gerçekleştirilen ayakkabı ithalatı hem de uzak doğu ülkelerinden yapılan ithalat artmıştır ve toplam 116 milyon dolarlık ayakkabı ithal edilmiştir. Kriz yıllarında azalan ithalat 2002'den sonra sürekli artış göstermesine rağmen, 2015 yılında bir önceki yıla oranla %16,7 oranında azalarak 794,5 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Yıllar içinde ayakkabı ithalatımızın artmasının en önemli nedeni, AB ve Türkiye arasındaki Gümrük Birliği ile gümrük vergilerinin AB ülkelerine karşı sıfırlanması, üçüncü ülkelere karşı ise AB'nin ortak tarifesi (OGT)'nin adapte edilmesi nedeniyle mevcut gümrük vergilerinde %60-70'ler oranında indirim durumunda kalınmasıdır.

Türkiye'nin Ayakkabı İthalatı (ABD \$)

YIL	Değer
2010	659.673.910
2011	871.463.821
2012	863.682.220
2013	992.947.486
2014	953.894.053
2015	794.561.643

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Türkiye'nin Ürün Gruplarına Göre Ayakkabı İthalatı (1000 ABD \$)

GTİP	Ürün Adı	2013	2014	2015
6401	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	8.355.414	5.171.057	7.676.384
6402	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	295.705.622	260.288.111	177.894.163
6403	Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	351.106.244	337.289.827	280.482.148
6404	Ayakkabı; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Tabanı Kauçuk, Plastik Vb	244.948.599	263.061.615	258.740.617
6405	Ayakkabı; Diğer	34.490.673	29.567.440	4.665.519
6406	Ayakkabı Aksamı, İç Taban, Topuk Rampası, Getr, Tozluk, Dolak Vb	58.340.934	58.516.003	65.102.812
Toplam		992.947.486	953.894.053	794.561.643

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı ithalatımızın yaklaşık yarısı Çin'den yapılmaktadır. Bu ülkeden 2015 yılında 364,08 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır. Söz konusu ithalatın yaklaşık %38'ini dış tabanı, yüzü kauçuk veya plastik maddeden diğer ayakkabılar oluşturmuştur.

Dünya ayakkabı üretimi içinde ilk üç ülke arasında bulunan ve dünya ayakkabı modasına yön veren İtalya ayakkabı ithal ettiğimiz ülkeler arasında üçüncü sırada gelmektedir. Bu ülkeden 2015 yılında 106 milyon dolarlık ayakkabı ithal edilmiş olup, bu ithalatın büyük bir oranını yüzü deriden mamul ayakkabılar oluşturmaktadır. Vietnam, Endonezya, Hindistan, İspanya ve Portekiz ise ayakkabı ithal ettiğimiz diğer önemli ülkelerdir. Ülkemiz, 2002 yılında toplam ayakkabı ithalatının %41'ini AB ülkelerinden gerçekleştirirken, 2004 yılından itibaren ithalatımız uzak doğu ülkelerine yönelmiş olup; 2015 yılı itibarıyla ayakkabı

ithalatımızın yaklaşık %27'si bu ülkelerden tedarik edilmiştir.

Ayakkabı İthal Edilen Başlıca Pazarlar (ABD \$)

Ülkeler	2014	2015	Değişim (%)
ÇİN	486.311.185	364.086.952	-25,1
VIETNAM	156.857.306	152.293.814	-2,9
İTALYA	111.645.272	106.940.825	-4,2
ENDONEZYA	81.773.366	61.570.350	-24,7
İSPANYA	15.969.789	16.619.428	4,1
PORTEKİZ	12.775.456	13.862.612	8,5
HİNDİSTAN	24.234.256	13.601.279	-43,9
KAMBOÇYA	10.938.947	8.735.358	-20,1
ALMANYA	7.515.628	8.731.751	16,2
TAYLAND	7.407.957	7.826.620	5,7
ROMANYA	6.262.846	7.353.452	17,4
BANGLADEŞ	4.184.592	4.892.258	16,9
TUNUS	2.582.857	4.506.743	74,5
BREZİLYA	6.099.578	3.013.504	-50,6
BOSNA HERSEK	2.427.918	2.661.983	9,6
İNGİLTERE	1.587.740	2.001.227	26,0
İST. DERİ SER. BÖLGE	1.253.979	1.665.103	32,8
ARNAVUTLUK	1.232.182	1.519.052	23,3
POLONYA	861.554	1.498.009	73,9
DOMİNİK CUMH.	1.294.699	1.130.956	-12,6
LİSTE TOPLAMI (İLK 20 ÜLKE)	943.217.107	784.511.276	-16,8
DİĞER	10.676.946	10.050.370	-5,9
GENEL TOPLAM	953.894.053	794.561.646	-16,7

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

DÜNYA AYAKKABI ÜRETİMİ VE TİCARETİ

İthalat

ITC verilerine göre değer bazında, 2000 yılında 49,6 milyar dolar olan dünya ayakkabı ithalatı, on yıl içinde %75 oranında artış göstererek, kriz yılı olan 2009 yılında 87 milyar dolara ulaşmıştır. Küresel kriz sonrasındaki toparlanma sürecinin yaşandığı 2010 yılından itibaren, ayakkabı sektöründe olumlu bir değişim yaşanmış ve 2014 yılında dünya ayakkabı ithalatı bir önceki yıla göre %7,41 oranında artarak 131,4 milyar dolara yükselmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri dünyadaki en büyük ayakkabı ithalatçısı ülke olup, dünya ithalatının yaklaşık %20'sini gerçekleştirmektedir. 2014 yılında ABD'nin ithal ettiği ayakkabı tutarı 26 milyar dolardır.

Dünyadaki diğer büyük ayakkabı ithalatçısı ülkeler sırasıyla Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Japonya'dır. Dört AB ülkesinin ayakkabı ithalatı, 2014 yılındaki dünya ayakkabı ithalatının yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır.

Dünya Ayakkabı İthalatı (Milyar ABD \$)

İthalatçı Ülkeler	2013	2014	2014-2013 Değişim (%)	2014 Dünya İthalatındaki Payı (%)
ABD	24.811.248	26.014.294	4,9	19,8
ALMANYA	9.984.984	11.212.804	12,3	8,5
FRANSA	7.081.525	7.668.062	8,3	5,8
İNGİLTERE	6.427.591	7.217.194	12,3	5,5
İTALYA	6.086.277	6.569.653	7,9	5,0
JAPONYA	5.937.870	5.763.088	-2,9	4,4
HONG KONG	4.612.500	4.581.155	-0,7	3,5
HOLLANDA	3.789.122	3.951.326	4,3	3,0
BELÇİKA	3.513.612	3.850.392	9,6	2,9
RUSYA	4.577.835	3.682.146	-19,6	2,8
İSPANYA	2.865.213	3.338.422	16,5	2,5
BAE	1.827.878	2.747.046	50,3	2,1
KANADA	2.304.249	2.481.802	7,7	1,9
GÜNEY KORE	2.029.765	2.319.633	14,3	1,8
ÇİN	1.955.258	2.279.293	16,6	1,7
AVUSTURYA	1.745.756	1.966.413	12,6	1,5
AVUSTRALYA	1.549.950	1.605.652	3,6	1,2
İSVİÇRE	1.463.956	1.583.762	8,2	1,2
POLONYA	1.274.973	1.511.671	18,6	1,2
ŞİLİ	1.134.591	1.133.887	-0,1	0,9
GENEL TOPLAM	122.416.342	131.491.786	7,4	100,0

Kaynak: ITC Trademap

Dünyanın en büyük ayakkabı üreticisi ve ihracatçılarından olan İtalya'nın 6,5 milyar dolarlık ayakkabı ithalatı yapmasında, kendi tüketimini karşılama amacı yanı sıra yurt dışında fason yaptırdığı ürünlerin ithalatı ile reeksport amacıyla yaptığı ithalat etkili olmaktadır. Belçika ve Hollanda'nın ithalat tutarlarının yüksek olmasında, reeksport büyük paya sahiptir. Nitekim Hollanda dünyanın sekizinci büyük, Belçika ise dokuzuncu büyük ithalatçısıdır.

Ayakkabı ithalat vergilerinin, gelişmiş ülkelerde genellikle daha düşük oranda, gelişmekte olan ülkelerde ise bu ülkelerin kendi sanayilerini koruma çabaları nedeniyle daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Ayakkabı sanayinde Çin, Brezilya, Hindistan, Meksika gibi ülkeler yüksek gümrük tarifeleri uygulamaktadırlar.

İhracat

ITC verilerine göre değer bazında, 2000 yılında 37,9 milyar dolar olan dünya ayakkabı ihracatı, on yıl içinde %116 artış göstermiş ve 2009 yılında dünya ihracatı 82 milyar dolara ulaşmıştır. 2014 yılı itibarıyla ise dünya ihracatı 2013 yılına göre %10,6 oranında artarak 140,95 milyar dolara yükselmiştir.

Dünya ayakkabı ihracatında, Çin lider ülke konumunda olup, 2014 yılında 56,2 milyar dolarlık ayakkabı ihraç ederek dünya ihracatının %39,9'unu gerçekleştirmiştir. Bu ülkeyi

12,2 milyar dolarlık ihracatla İtalya, 10,6 milyar dolarlık ihracatla Vietnam, 5,8 milyar dolarlık ihracatla Almanya, 5,5 milyar dolarlık ihracatla Belçika izlemektedir.

Çin ve İtalya birlikte toplam 68,5 milyar dolarla, dünya ayakkabı ihracatının % 48,6'sını gerçekleştirmektedir. 2014 yılı itibarıyla dünya ayakkabı ihracatının %41,6'sını deri yüzlü ayakkabılar, %28,4'ünü yüzü plastik/kauçuk malzemeden olan diğer ayakkabılar ve %18,9'unu yüzü dokuma maddelerinden olan ayakkabılar oluşturmaktadır.

Dünyada, Çin hariç büyük ihracatçı ülkelerin tamamının ağırlıklı olarak deri ayakkabı ihraç ettikleri ve deri ayakkabı üretiminde uzmanlaşmış oldukları görülmektedir. Bu bağlamda, önümüzdeki yıllarda dünya ayakkabı pazarındaki rekabetin deri ayakkabı alt sektöründe daha yoğun yaşanması beklenmektedir.

Dünya Ayakkabı İhracatı (Milyon ABD\$)

İhracatçı Ülkeler	2013	2014	2014-2013 Değişim (%)	2014 Dünya İthalatındaki Payı (%)
ÇİN	50.761.328	56.248.713	10,8	39,9
İTALYA	11.788.762	12.290.849	4,3	8,7
VİETNAM	8.721.913	10.690.489	22,6	7,6
ALMANYA	5.137.252	5.815.306	13,2	4,1
BELÇİKA	5.130.632	5.584.602	8,8	3,9
HONG KONG	4.688.789	4.341.253	-7,4	3,1
ENDONEZYA	3.860.394	4.108.448	6,4	2,9
İSPANYA	3.148.885	3.689.282	17,2	2,6
HOLLANDA	3.416.248	3.623.613	6,1	2,6
FRANSA	2.933.247	3.215.640	9,6	2,3
HİNDİSTAN	2.609.804	2.990.733	14,6	2,1
PORTEKİZ	2.361.753	2.533.440	7,3	1,8
İNGİLTERE	1.899.789	2.104.166	10,7	1,5
ROMANYA	1.771.201	1.879.864	6,1	1,3
ABD	1.391.432	1.455.212	4,6	1,0
SLOVAKYA	1.261.681	1.369.904	8,6	0,9
BREZİLYA	1.263.257	1.237.604	-2,0	0,8
KAMBOÇYA	361.089	1.194.499	230,8	0,9
SİNGAPUR	334.054	1.091.552	226,7	0,8
AVUSTURYA	962.561	1.051.860	9,3	0,8
GENEL TOPLAM	127.386.857	140.953.350	10,7	100,00

Kaynak: ITC Trademap

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
Çağrı Merkezi: 444 43 63